

Список використаної літератури

1. Береснева Е. В. Современные технологии обучения химии. – М.: Центрхимпресс, 2004. – 144 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2009. – 1736 с.
3. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки: методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / За ред. Т. В. Журавель; авт. кол.: Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Нікітіна. – К., 2010. – 168 с.
4. Мельничук І. М. Особливості застосування інтерактивних ігор у вищому навчальному закладі. – К., 2010. – 48 с.

Мар'яна Ворона

ЛЮБОВ УЧИТЕЛЯ ДО СВОГО ПРЕДМЕТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

Сьогодні сучасне суспільство потребує не вузьких спеціалістів – носіїв окремих виробничих функцій, а всебічно розвинених соціально активних особистостей, які мають фундаментальну наукову освіту, багату внутрішню культуру. Не дивлячись на те, що для будь-якого кваліфікованого спеціаліста необхідні глибокі знання, для педагогічної діяльності вчителя особливо важливі професійно значущі особистісні якості.

Становлення вчителя – це, в першу чергу, формування його як особистості й лише потім – як професійного працівника, що володіє спеціальними знаннями в певній галузі педагогічної діяльності. Дослідження показали, що педагогічно обдаровані вчителі здібні не тільки адекватно розуміти своїх учнів, але й цілеспрямовано впливати на них у процесі дидактичної комунікації. Це дозволило виділити два взаємопов'язаних рівня соціального відображення характеристик педагогічної діяльності: рефлексивний і проектний. Рефлексивний рівень включає емпатію педагога, почуття міри або такту і самоконтролю. Проектний рівень виділяє п'ять видів специфічного проектування результатів впливу на учня: діагностичний; власне проектний; конструктивний; комунікативний; організаторський.

Н. А. Амінов приходить до висновку, що необхідно при визначенні професійної здатності враховувати три моменти:

- наявність спеціальних задатків (вибіркової установки) до обираємо педагогічної професії;
- наявність спеціальних (педагогічних) здібностей, котрі б полегшували засвоєння педагогічних знань і навичок роботи;
- наявність здібностей до “пошуку свого інтерперсонального середовища”, яка б полегшувала реалізацію власного природного потенціалу.

Ю. М. Кулюткін виділяє три групи особистісних якостей, котрі мають для педагога професійну значимість: розвиток у педагога емпатії, тобто здатності розуміти внутрішній світ іншої людини і проникати в його почуття, співпереживати їм; здатність до активного впливу на учня – динамізм особистості, який проявляється в ініціативі, гнучкості, різноманітті впливів і в спроможності педагога ловити зміни ситуації і продумувати в зв'язку з ними необхідну стратегію педагогічних впливів; у протилежність динамізму і вмінню “володіти іншими”, педагог повинен володіти високорозвиненою здатністю “володіти собою”.

Метою даної статті є дослідження любові учителя до свого предмету як складової професійності досконалості.

Завданням дослідження є: уточнення сутності любові вчителя до свого предмету як складової професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасної психолого-педагогічної літератури свідчить про підвищену увагу науковців до питання професіоналізму вчи-

теля та діагностики професійних компетенцій в умовах освітніх змін в Україні. Різноманітна характеристика поняття та структури професійної компетентності розглянута в роботах З. А. Ісаєвої, Д. М. Грیشина, Н. В. Кузьміної, А. І. Кузьмінського, А. К. Маркової, А. В. Хуторського та ін.

Виклад основного матеріалу. Вчитель – святе слово. І цим добрим словом завжди згадуємо вчителів, які допомогли нам стати людьми. Сіячі розумного, доброго та вічного – говорять про вчителів. Вчителями в широкому розумінні слово називають тих, хто озброює молоде покоління знаннями, уміннями, навичками. У вузькому значенні слова вчитель – це людина, яка одержала спеціальну підготовку і займається навчанням і вихованням учнів у загальноосвітній школі. Ця професія захоплююча, творча для людини, що її обрала, вона є джерелом постійного зростання і вдосконалення, це – велика праця душі.

Професійна діяльність вчителя має свою специфіку, яка полягає, головним чином у наступному:

1. У сукупності певних фізичних та інтелектуальних сил і здібностей педагога, завдяки яким він успішно здійснює доцільну діяльність щодо виховання і навчання учнів. Серед них найважливішими є організаторські здібності.

2. У своєрідності засобів праці вчителя, значна частина яких – духовні.

3. У специфіці взаємозв'язку між трьома підсистемами (сукупність інтелектуальних і фізичних сил педагога, сукупність певних даних об'єкта праці і сукупність засобів та структури діяльності) [2].

В структурі професійної педагогічної діяльності виділяють три складових компонента: професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення [1].

Професіоналізм знань є основою, підґрунтям формування професіоналізму загалом. Важливими особливостями професіоналізму знань є:

- комплексність, тобто здатність синтезувати інформацію з різних галузей науки у процесі викладання певного закону, тенденції;
- особистісна забарвленість, тобто знання, «пропущенні» через власну позицію;
- формування знань одночасно на різних рівнях (теоретичному, методичному, технологічному) [3].

Щодо професіоналізму самовдосконалення, то слід згадати слова К.Д.Ушинського про «дитячість душі» як основу продуктивної діяльності. «Вічно нестаріюча дитячість душі, – пише він – є глибинною основою дійсного самовиховання людини». Цей компонент професіоналізму передбачає:

✓ по-перше, професійне самовдосконалення через самоосвіту (самостійне оволодіння найновішими досягненнями психолого – педагогічної науки, накопичення передового педагогічного досвіду, аналіз власної колег і на цій основі реконструювання навчально-виховної інформації і організації власних пошуків);

✓ по-друге, через самовиховання – особистісне самовдосконалення (перебудова особистісних якостей, установок, цінностей, моральних орієнтацій, потреб, інтересів, мотивів поведінки).

Основні функції вчителя виходячи з урахування специфіки діяльності, спрямованої на формування компетентності, різноманіття стосунків, що виникають у навчальному процесі [4].

Враховуючи вказані особливості, нами були виділені наступні основні функції:

- ✓ організаторську (керівник, провідник у лабіринті знань, умінь, навичок);
- ✓ інформаційну (носії найновішої інформації);
- ✓ трансформаційну (перетворення суспільно значущого змісту знань в акт індивідуального пізнання);
- ✓ мобілізуючу (переведення об'єкту виховання у суб'єкт самовиховання, саморуху, самоутвердження).

Отже, ми розглянули любов вчителя до свого предмету як складової професійної досконалості. Стати майстром – це не самоціль, ця пристрасть має бути притаманна фаху педагога як невід'ємна властивість цього любові до своєї професії.

Список використаної літератури

1. Маркова А. К. Психологічні критерії професіоналізму вчителя / А. К. Маркова // Педагогіка. – 1995. – № 6. – С. 55-56.
2. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О. В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К., 2003. – С. 13-41.
3. Уиддет С. Посібник по компетенціям [Електроний ресурс] / С. Уиддет, С. Холлифорд. – Режим доступу: <http://www.hrportal.ru/pages/hrm/comp01.php>.
4. Хуторской А. Ключові компетенції як компонент особистісно-орієнтованої парадигми освіти / А. Хуторской // Народноеобразование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.

Тетяна Лещенко

РОЛЬ ОСОБИСТІСНИХ І ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ УЧИТЕЛЯ У СТВОРЕННІ ФЕНОМЕНУ ВІЗРЦЕВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Проблема підготовки вчителя сьогодні набуває особливої актуальності у зв'язку з докорінними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливої уваги у зв'язку з цим потребують питання, щодо формування в майбутніх учителів особистісних якостей, які забезпечать високу ефективність їхньої професійно-педагогічної діяльності у нових суспільно-економічних умовах. Так, у статуті Львівської братської школи 1586 р. було записано: «Дидаскал, або вчитель, цієї школи повинен бути благочестивим, розумним, покірливо мудрим, стриманим, не п'яницею... не крутієм, не сріблолюбцем, не злим, не задрісним, не сміхотворцем, не лихословцем, не чарівником, не носієм ересі, не порушником благочестя, а в усьому показувати приклад для наслідування, щоб учні були, як їхній учитель» [2]. У жодній професії особистість людини, її характер, ставлення до інших людей не мають такого вирішального значення, як у професії педагога.

Отже, метою статті є дослідження ролі особистісних якостей педагогів у процесі створення передового педагогічного досвіду.

Класична формула „досконалого вчителя“, за Л. Толстим, складається з двох компонентів – любові до справи та любові до дітей. А. Макаренко доводив, що вчитель може розв'язати будь-які педагогічні проблеми лише в тому разі, якщо буде принциповим, вимогливим і водночас справедливим та великодушним. Незаперечним є той факт, що любов до дітей – найважливіша індивідуально-особистісна та професійна риса вчителя [2].

Педагогічна робота належить до таких видів професійної діяльності, в яких не лише знання та вміння, а особистісні якості впливають у багатьох випадках на її результативність. Визначаючи особистісні характеристики педагога, треба завжди пам'ятати, що він працює у сфері „Людина – людина“, яка вимагає в першу чергу здатності успішно функціонувати в системі міжособистісних відносин.

Кожен учитель повинен постійно самовдосконалюватися, розвивати управлінські здібності та навички керівника. Педагогічний досвід учителя є елементом загальної культури педагога, в якій відображаються знання, вміння, навички та індивідуальні риси його особистості [1]. Оскільки, педагогічна діяльність потребує не тільки певних професійних знань, умінь використовувати найпродуктивніші для кожної конкретної ситуації форми, методи, технології соціально – педагогічної роботи, а й відповідних особистісних якостей, без яких багатьом вона може здаватися рутинною, надто обтяжливою. Тому особливо важливими є такі індивідуальні якості педагога, як гуманістична спрямованість, особиста і соціальна відповідальність, почуття справедливості, власна гідність і повага до гідності іншої людини, терпимість, ввічливість, порядність, емпатійність (здатність співпереживати, співчувати), готовність зрозуміти і прийти на допомогу, уважність, старанність, щирість, комунікабельність, соціальна адаптованість.

У кожного вчителя свій педагогічний досвід та педагогічна майстерність. Ефективний досвід, що дає змогу досягати гарних результатів у навчально – виховній роботі за